

REGEERINGS VOORLICHTINGS DIENST & PUBLICITEITS DIENST
LEGER VOORLICHTINGS DIENST & PROPAGANDA A-DIVISIE
Soerabaja — Kajoen 44 — Tel. Z. 4332

No. 8078 II
FILE 045A

No. Sec/404.

SOERABAJA, 11 September 1947.

Het Hoofd van den
REGERINGS VOORLICHTINGS DIENST
Koningsplein west no. 9 A.,
BATAVIA - G.

Beleefd ter kennisneming aangeboden [↓] *Chinezen* ^{map} *map* één rapport betreffende de executie van B.B. ambtenaren te Bedjonegore'en andere en één rapport betreffende de moorden door de T.N.I.-troepen gepleegd op Chinese ingezetenen te Malang (Gadeng). Deze rapporten werden mij door den Opsporings Dienst Overledenen Soerabaja toegezonden.

Bijlage : 2.

Hfd. REGERINGS VOORLICHTINGS DIENST
& PUBLICITEITS DIENST

Stappershoef
(E.H.W. van Stappershoef).

Stappershoef
Stappershoef
Stappershoef

Onderwerp: Executie B.B.-ambtenaren van Bodjonegoro door Ken-Pei-Tai. Arrestatie dr. Koning en Lt. ter zee le. kl. Brockx te Blitar door Ken-Pei-Tai annex executie. Aanleiding en oorzaak van den moord op Mr. F.W. Baert en Paul van Hoogenhuizen te Magelang door extremisten.

V E R K L A R I N G .

No. 375 X/ODO.

Ondergetekende, F. MENSINGH, geboren te Magelang ddo. 1 Maart 1904, vóór den oorlog ingezetene van Bodjonegoro, beroep sectiebeheerder van de Provinciale Waterstaat aldaar doch vanaf 14 December 1941 t/m 7 Maart 1942 als burgerdienstplichtige tewerkgesteld in de functie van Ondercommandant van de Afdeling Stellingen en Werken der Genie te Grisse, toegevoegd aan den Territoriaal Genie Commandant van Soerabaja; momenteel werkzaam by de Residentie Waterstaat te Soerabaja, Kedondoro No. 56 verklaart hierby onder aanbod van eede het volgende.

1. Toen op 1 Maart 1942 de Japanners ergens aan de Noordkust by de dessa Kragan (Residentie Japara-Rembang) met hun landing begonnen, bevond ik my voor Genie-werkzaamheden op weg naar Bodjonegoro, alwaar ik tegen 4 uur n.m. ter plaatse arriveerde. My direct by de B.B.-ambtenaren vervoegende bracht ik verslag uit van de belevenissen van myn tournee o.a. dat de spoordyk naby het plaatsje Soemberredjo (ca. 15 km boosten Bodjonegoro) door een bombardement van een Japansch verkeningsvliegtuig met een voltreffer dusdanig beschadigd was, dat het treinverkeer daar ter plaatse onmogelyk werd. Na afloop van het dienstgesprek vroeg en kreeg ik vergunning om myn gezin en ikzelf uit Bodjonegoro te evacueren. Voordat ik dienzelfden avond tegen ca. 8 u. Bodjonegoro verliet sprak en groette ik nog de volgende B.B.-ambtenaren, n.l. :

a. Resident SCHILLING

b. Ass. Res. SARPOEUS

c. Ass. Res. Secretaris VAN OOSTEN

De Asp. Contr. leuz LUGHT had ik dien middag gelaas niet gezien, terwyl nadien ik hem noch de 5 eertgenoemde heren meer had teruggezien. Wel ontmoette ik dienzelfden middag naby de aloon-aloon van Bodjonegoro den heer NIE THIAM WAN den my toebertyd toegevoegden opzichter te Toban, die dien dag eveneens verslag had uitgebracht over de hem als vaandrig der A.V.C. aan wien ik ingevolge geheime lastgeing van het militaire Gezag myn particuliere automobiel afleverde. By de A.V.C. diende de heer NIE THIAM WAN, die bekend stond als één der yverige, plichtsgetrouwe en voor 100% betrouwbare afdelingscommandanten van genoemd corps onder de bevelen van den heer Marsman.

In de eerste helft van Maart 1942 ontmoette ik den heer NIE THIAM WAN weer te Soerabaja alwaar hy zich na de capitulatie van het Nederl. Indische Leger voor den dienst by de Nederl. Waterstaats Autoriteiten aldaar aansloot. Hetgeen ik eveneens gedaan had en ik herplaatsing kreeg. Van den heer NIE THIAM WAN vernam ik, dat het gehele B.B.-corps van Bodjonegoro nóg dienzelfden nacht dat ik Bodjonegoro verliet, naar het plaatsje Dander ca. 12 km bezuiden Bodjonegoro volgens een vooraf beraamd plan was getrokken, terwyl het A.V.C. met ongeveer de hele Europese gemeenschap naar Djombang was geëvacueerd. De heer NIE zelf was via Djombang naar Kepandjen by Malang gevlucht en kwam na onza capitulatie te Soerabaja opduiken, welke tocht hy deels per trein en deels per flots had volbracht. Enige dagen na deze ontmoeting met genoemde heer NIE vertrok ik naar Blitar, waarheen ik reeds tevoren op 2 Maart 1942 myn gezin had gestuurd, terwyl ik zelf voor den Genie-dienst te Grisse was achtergebleven.

In September 1942 kreeg ik een oproep my weder by den Waterstaatsdienst te Soerabaja aan te melden en werd ik tewerkgesteld onder de bevelen der inmiddels vrijgelaten Nederlandse Waterstaats-autoriteiten onder Japansche supervisie.

Ik ontmoette toen aldaar wederom den heer NIE THIAM WAN, die my het ondervolgende mededeelde. Na ons vorig onderhoud werd hy tewerkgesteld by den Waterstaat te Djombang, alwaar hy korten tyd later door de Ken-Pei-Tai opgehaald en gevankelyk naar Toban en Bodjonegoro weggevoerd werd in verband met zyn voorgaande A.V.C.-activiteit aldaar.

Na een grondig onderzoek werd hy ter dood veroordeeld, doch weer vrijgelaten, toen de Ken-Pei-Tai vernam, dat hy bezig was de opgeslagen brug by

Plooso (tussen Babat en Djombang) te herstellen. M.i. is de heer Nie Thiam Wan aan de executie ontkomen, daar de Japanners in dien tyd niet capabel bleken de vernielde bruggen ten dienste van het Leger zelf te herstellen.

Gedurende het onderzoek by de Ken-Pei-Tai te Toeban vernam genoemde heer Nie Thiam Wan van den voormaligen Patih van Tosban, wiens naam ik my niet meer herinneren kan, dat de Europeesche B.B.ambtenaren uit het plaatsje Dandir op 2 Maart 1942 naar Bodjonegoro waren teruggekeerd, alwaar zy door de Japansche stoottroepen zouden zyn onthoofd.

Van andere inwoners van Bodjonegoro vernam ik later, toen ik daar op één van myn dienstreizen in den Japanschen bezettingstyd aankerde, dat aan deze executie mishandelingen en vernederingen in het openbaar (o.a. poedelnaakt uitgekled te zyn en daarna op de Aloon-Aloon afgeranseld te worden) waren voorafgegaan. Tot de slachtoffers behoorde, behalve eerder genoemde 4 bestuursambtenaren, ook de Directeur-Genesheer van het Zendingsziekenhuis te Bodjonegoro, Dr. de Vos, die by den inval der Jappen op zyn post was gebleven.

Omstreeks December 1942, my voor dienstzaken in Tjepoe bevindende, vernam ik van inwoners van die plaats, dat zich ergens aan de Deterding Boulevard aldaar vier aarden grafhouveltjes bevinden, voorzien van eenvoudige houten kruisen, waarop de namen van meergenoemde vier Europeesche B.B.-ambtenaren uit bodjonegoro voorkomen. Wie deze kruisen geplaatst had, is my niet bekend en in verband met het daaraan verbonden gevaar, heb ik my niet persoonlijk van het bestaan dier graven durven overtuigen.

Vreezende gedurende den Japanschen bezettingstyd ieder oogenblik gearresteerd te worden, liet ik myn gezin te Blitar achter, terwyl ik zelf op de plaatsen Soerabaja, Kertosono, Lamongan en Bodjonegoro in welke ressorten ik oor den Waterstaat moest werken, beurtelings daar ter stede verblyf hield, met de bedoeling hiermede myn adres zoo lang mogelijk geheim te kunnen houden hetgeen achteraf niet doenlyk bleek te zyn.

Vrywel ieder "week-end" reisde ik naar Blitar voor gezinsbezoek en op -e-en dier bezoeken aan Blitar vernam ik van één myner oud-mandoers, genaamd Soemo, dat er aan de Zuidkust van Blitar met een duikboot een groep, behoorende tot de Geallieerde strydkrachten, heimelyk was geland en dat na bekend worden van deze landing van illegale werkerw zowel de Indonesische politie als het Japansche leger annex Ken-Pei-Tai yverig nasporing deden, teneinde deze personen in handen te krygen, hetgeen naar later bleek, ongelukkigerwyze slaagde.

Het daarop volgende week-end weder in Blitar zynde vernam ik, dat in het Roomsche Katholieke Ziekenhuis aldaar, waarvan aan het hoofd stond Dr. Koning, een patient door de Ken-Pei-Tai op persoonlyke aanwyzing van Dr. Tan (Dr. Koning's collega buiten genoemd ziekenhuis) was gearresteerd en waarby de naam Brockx werd genoemd. Verder vernam ik, dat genoemde heer Brockx voor zyn opname in het ziekenhuis zich tot den Hoofdpriester, Pastoor Bonkamp, om hulp had gewend, waarna met medewerking van eerder genoemde Dr. Koning en wel in diens functie van Directeur-Genesheer van het Roomsche Katholieke Ziekenhuis de heer Brockx aldaar verborgen en verpleegd werd voor een schotwond in de rst, opgelopen tydens de jacht op zyn persoon. Hoewel de heer Brockx in een geïsoleerde kamer door Dr. Koning persoonlyk behandeld werd, was dit Dr. Tan, die een persoonlyke veete met Dr. Koning had, en eveneens patienten in het Roomsche Katholieke Ziekenhuis had liggen, toch ter oore gekomen.

Togelyk met den gewonden patient werden Dr. Koning en Pastoor Bonkamp gearresteerd en naar de Ken-Pei-Tai te Kediri vervoerd. Van hieruit werden de heer Brockx en Pastoor Bonkamp via Soerabaja naar Batavia gebracht en door den Temporairen Krygsraad aldaar ter dood veroordeeld, terwyl Dr. Koning kort na zyn arrestatie door de Ken-Pei-Tai te Kediri na verhoor naar Soekamiskin werd getransporteerd en aldaar overleed.

Naar verluidt zou het vonnis van Pastoor Bonkamp in 15 jaar celstraf veranderd zyn en moet genoemde Geestelyke zich momenteel in Holland bevinden.

De inlichtingen, my verschaft door den mandoer Soemo, zyn voor zoo ver controleerbaar, wel betrouwbaar gebleken. Ook hy werd later wegens anti-Japansche handelingen gearresteerd en was in de gevangenis te Ambarawa tengevolge der ondergane mishandelingen en daarby gepaarde ondervoeding overleden.

Ongeveer 2 maanden na de arrestatie van de heeren Brockx, Koning en Pastoor Bonkamp ontmoette ik by don P.I.D. te Soerabaja alwaar ik een reispaas aanvraag vanwege de nieuwe ingevoerde regeling, dat niet-Indonesiërs slechts chten reizen mits zy voorzien waren van een reispaas, den heer Brockx - opperhoutvester tydens onze Regering en by informatie mynerzyds bleek hy den vader van Brockx jr. uit Blitar te zyn - waarna ik hem de heele situatie vertelde, hetgeen hy niet wilde gelooven.

Toen Japan capituleerde, bevond ik my by de Ken-Pei-Tai te Blitar, alwaar ik reeds ca. 5 maanden tevoren was opgesloten op beschuldiging z.g. aan ondergrondse actie annex spionage gedaan te hebben. Op 15 Augustus 1945

